



Co-funded by
the European Union

SAĞIR SÜRÜCÜLER TRAFİK VE SÜRÜCÜ EĞİTİMLERİNDE İŞARET DİLİ



MODÜL:
6. TRAFİKTE TEHLİKE, ZARAR VE RİSK ALGISI

ETKİNLİK:
6.3. RİSKLİ SÜRÜCÜ DAVRANIŞLARI





**Co-funded by
the European Union**

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them."

"Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak burada ifade edilen görüş ve düşünceler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği'nin veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmayabilir. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bu görüşlerden sorumlu tutulamaz."

This document has been prepared as free learning and teaching material (Open Educational Resource) and is published under the Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International license. To view a copy of this license, visit:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Bu belge, ücretsiz öğrenme ve öğretim materyali (Açık Eğitim Kaynağı) olarak hazırlanmıştır ve Atıf-Ticari Olmayan-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası lisansı altında yayınlanmaktadır. Bu lisansın bir kopyasını görüntülemek için aşağıdaki adresi ziyaret edin.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Deaf Drivers



Co-funded by
the European Union



SAĞIR SÜRÜCÜLER
2024-1-TR01-KA220-ADU-000246729
"Sign Language for Traffic and Driver Trainings"

FAALİYET ŞABLONU

Modül	Modül 6. Trafikte Tehlike, Zarar ve Risk Algısı öğretim modülü (A.3.7.)
Faaliyet adı	Etkinlik 3. Riskli sürücü davranışları (Etkinlik 6.3)
Faaliyet özeti	Bu etkinliğin amacı sürücülerin riskli ve hatalı davranışlarına yönelik farkındalık oluşturmak, sürücülerin bu grupların maruz kaldığı riskleri tanımasını sağlamak ve güvenli sürüş davranışlarını yönelik muhtemel bazı risklerin tanımlanmasına teorik olarak destek olmaktadır. Sürücüler çoğunlukla aşırı hız, alkol ve madde kullanımı, cep telefonu kullanımı ile yorgun ve uykusuz araç kullanımı gibi hatalı davranışlara bağlı da riskler oluşabilmektedir. Bu öğretimde sürücülerden kaynaklı riskleri ve tehlikeleri fark ederek, diğer sürücülerden kaynaklı muhtemel risklerin ön görülmesi ve bu risklere yönelik tedbir alınmasını hedeflenmiştir
Konular	6. Trafikte Tehlike, Zarar ve Risk Algısı 6.3. Riskli sürücü davranışları 6.3.1. Aşırı hız - hız sınırını aşmak 6.3.2. Alkollü veya uyarıcı madde kullanma 6.3.3. Dikkat dağınıklığı 6.3.4. Telefon kullanımı 6.3.5. Yorgunluk ve uykusuzluk 6.3.6. Öfkeli, sinirli ve agresif araç kullanmak 6.3.7. Deneyimsiz ve genç sürücüler
Yazar(lar)	Tarih: Versiyon:
Gözden Geçiren:	Tarih: Versiyon:

Etkinlik Senaryosu (Scenario of the Activity)

6. Trafikte Tehlike, Zarar ve Risk Algısı

6.3. Riskli sürücü davranışları

Trafikte insan, sürücü, yaya ve yolcu olmak üzere üç temel yol kullanıcısı olarak rol alır. Bu roller arasında sürücüler, trafik güvenliğini doğrudan etkileyen en önemli unsurdur. Kaza istatistikleri incelendiğinde kazaların büyük oranda sürücü kaynaklı olduğu görülmektedir. Trafik kazalarına neden olan hatalı ve riskli sürücü davranışlarının neler olduğu konusunda birçok araştırma vardır. Dünya Sağlık Örgütü 2023 yılı raporuna göre trafik kazalarının ölümlerle sonuçlanma ihtimalini artıran en riskli 5 sürücü davranışı şu şekilde belirlemiştir.

- Hız sınırını aşmak-aşırı hız
- Alkollü ve uyarıcı madde kullanmış olarak araç kullanmak
- Emniyet kemeri kullanmamak
- Dikkati dağılmış olarak araç kullanmak
- Çocuk koltuğu kullanmamak

Bu eğitimde, aşırı hız, alkol ve uyarıcı kullanımı, dikkat dağınıklığı, yorgun ve uykusuz araç kullanmak ile genç sürücülerin deneyimsiz davranışları üzerinde durarak, riskli sürücü davranışlarını anlamaya çalışacağız.

6.3.1. Aşırı hız - hız sınırını aşmak



Resim 1: Aşırı Hız

Aşırı hız, yasal hız sınırlarının çok fazla üzerine çıkılması anlamına gelmektedir. Sürücüler yasal sınırların belirlediği hız limitlerinin yanında çevresel koşullara, yani hava ve yol şartlarına göre uygun hız sınırlarını bilmeli ve bu hız sınırlarını aşmadan araçlarını sürmelidir.

Sürücülerden kaynaklanan kaza nedenleri arasında aşırı hız en sık karşılaşılan hatalı sürücü davranışlarıdır. Sürücülerin yasalarla belirlenen hız limitlerini aşmaları sadece bir trafik kuralı ihlali değil, aynı zamanda bir alışkanlık ve algı problemidir. En riskli davranış olarak aşırı hız, aracın kontrolünü zorlaştırır, fren mesafesini uzatır ve ani durumlara karşı tepki süresini azaltır. Bu sonucu olarak, kazaların şiddeti ve olasılığı artar.

6.3.2. Alkollü veya uyarıcı madde kullanma

Alkol ve uyarıcı madde kullanımı ise sürücünün reflekslerini yavaşlatır, karar verme yetisini olumsuz etkiler ve algı bozukluğuna neden olur. Bu durum trafik kazalarına yol açan en önemli riskli sürücü davranışlarından birisidir. Alkollü araç kullanma sadece riskli bir davranış değil en önemli trafik kuralı ihhalidir.



Resim 2: Alkol

Bilimsel araştırmalar alkolün sürücüler için güvenli olmadığını göstermektedir. Bütün ülkeler sürücüler için yasal alkol kullanma limiti belirlemiştir. Bu limite uymayan sürücülere çok ağır cezai yaptırımlar uygulamaktadır. Alkollü araç kullanımına yüksek miktarda para cezası, geçici olarak aracın çekilmesi ve sürücü ehliyetine geçici veya sürekli olarak el konulması cezaları verilmektedir.

Alkol ve uyarıcı madde kullanan sürücüler en riskli sürücü grubundadır. Alkol ve uyarıcı madde kullanımı dikkat dağınıklığı, refleks kaybı, bilinç kaybı ve görsel işitsel algıda gerileme gibi birçok sağlık sorununa neden olmaktadır. Aynı zamanda alkol ve uyarıcı madde kullanımı, aşırı üzüntü, aşırı sevinç, hayal görme (halüsinasyonlar) veya gereksiz cesaret gibi duygu ve davranışları da beraberinde getirmektedir.

6.3.3. Dikkat dağınıklığı

Sürücülerin dikkat dağınıklığına neden olan önemli birçok faktör vardır ve dikkat dağınıklığına neden olan bütün bu faktörler riskli sürücü davranışı kapsamında ele alınmıştır. Alkol ve uyarıcı madde kullanma dışında, sürücülerin dikkat dağınıklığına neden olan başlıca riskli davranışlar aşağıda sıralanmıştır:

- Cep telefonu kullanmak
- Yorgun ve uykusuz araç kullanmak
- Aşırı sesli müzik dinlemek
- Sürüş esnasında sigara içmek, yiyecek-içecek tüketmek
- Sürüş dışında başka bir işle meşgul olmak

6.3.4. Telefon kullanımı



Resim 3: Telefon

Araç kullanırken cep telefonu ile arama yapmak, çalan telefona cevap vermek, numara çevirmek gibi davranışlar sürücünün dikkatinin dağılmasına, sürüş güvenliğinin bozulmasına neden olarak kazaya yol açan en önemli riskli davranıştır. Cep telefonlarının kullanımı sırasında sürücüler daha fazla hata yapmakta, bazı tehlikeli durumların ya hiç farkına varamamakta ya da önlem almakta geç kalmaktadırlar.

Bilimsel araştırma sonuçları, cep telefonu ile konuşan bir sürücünün çevresindeki tehlikeli durumların bazılarını hiç fark edemediğini göstermektedir. Benzer birçok çalışmada sürücü için dikkat dağıtıcı olan faktörün, telefonun fiziksel özellikleri değil, sürücünün yaptığı konuşma olduğu tespit edilmiştir.

6.3.5. Yorgunluk ve uykusuzluk

Yorgunluk ve uykusuzluk da sürücünün dikkatini azaltır, refleksleri yavaşlatır ve uyku haline yol açarak kazalara neden olabilir. Yorgunluk ve uykusuzluğun bazı işaretleri vardır.



Resim 4: Yorgunluk

- **Yorgunluk ve uykusuzluğun bazı işaretleri**
- Gözlerin kaşınması
- Ensede gerginlik
- Sırt ağrıları
- Esneme
- Başı dik tutmakta güçlük çekilmesi
- Gözleri belirli bir noktaya odaklamada güçlük çekilmesi
- Trafik işaretlerinin atlanması ya da hatırlanmaması

Sürüş esnasında bu belirtilerin yoğun yaşanması durumunda araç kullanılmaması gerekmektedir. Sürücülerin yorgunluk veya uykusuzluk hissettiklerinde yolculuğa devam etmek yerine, hemen sürüşü bırakmaları, zorunlu bir durum varsa aracı başka bir sürücüye devretmeleri ve iyi dinlenmeden direksiyon başına geçmemeleri önerilmektedir.

6.3.6. Öfkeli, sinirli ve agresif araç kullanmak



Resim 5: Öfke

Sürücülerin, sinirli, saygısız, özensiz, gürültülü ve bencil araç sürüşleri önemli bir risk unsurudur. Son zamanlarda Trafik Etiği (Türkiye’de Trafik Adabı) olarak bilinen eğitim programları; sürücülerin kara yolunda stres yönetimi, öfke kontrolü, empati, iletişim gibi becerileri ile saygı, sabır gibi davranışlarının gelişmesini hedeflemektedir.

Araştırmalar, öfkeliyken araç kullanmanın kaza olasılığını önemli ölçüde artırabileceğini göstermektedir. Trafikte yaşanan uzun bekleme süreleri, sıkışıklıklar ve diğer sürücülerle yaşanan anlaşmazlıklar, stres seviyelerinin yükselerek kişilerde öfke problemi gibi sorunların ortaya çıkmasına yol açabilir. Bu tür durumlarda öfke kontrolü ve stres yönetimi becerilerini geliştirmek hem güvenli sürüş deneyimi için hem de genel sağlık durumu açısından önemlidir.

6.3.7. Deneyimsiz ve genç sürücüler

Deneyim ve eğitim eksikliği, trafik kurallarını ve güvenli sürüş tekniklerini yeterince bilmemek kazalara yol açar. Sürüş esnasında yanlış karar verilmesi kaza riskini artırır. Sürücülerin araç sürerken doğru karar verme becerisine sahip olması gerekir. Özellikle acemi sürücülerin doğru karar verememesi veya geciken kararlar kazalara sebep olabilir.

Sürücülerin yolun şartlarına göre hızlarını ayarlayamamaları, dönüş ve durma alanlarında zamanında sinyal vermemeleri, yoldaki riskleri veya tehlikeleri algılayamamaları, geçiş ve yol verme kurallarını yanlış yorumlamaları gibi davranışlar riskli sürücü olduklarının göstergesidir.



Resim 6: Deneyim

Ayrıca genç ve deneyimsiz sürücülerin genelde yapmış olduğu hatalı ve riskli sürücü davranışları arasında; ani ve riskli manevralar, takip mesafesine dikkat etmemek, emniyet kemeri kullanmamak gibi davranışlar da bulunmaktadır.

Burada sayılan hatalar yalnızca genç ve deneyimsiz sürücüler için geçerli değildir. Bu davranışlar tecrübeli sürücülerde de görülebilmektedir. Bu davranışlar tüm sürücüler için riskli ve tehlikelidir.

Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme ve Değerlendirme Şartlar

Bu eğitimde kursiyerlerin öğrenme düzeylerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla aşağıdakilere dikkat edilmesi gerekmektedir.

- Soru metinleri anlaşılır, açık ve kısa hazırlanmalıdır.
- Sorular çoktan seçmeli test tekniği ile hazırlanmalıdır.
- Sorularda yalnız 1 doğru cevap olacak şekilde 4 seçenek bulunmalıdır.
- Sorular hazırlanırken işaret dili anlatımına uygun kavramlar kullanılmalıdır.
- Sorular bu eğitimde yer verilen bilgileri kapsamalıdır.
- Testlerde cevap anahtarı ve puanlama anahtarı ayrı olarak hazırlanmalıdır.

Değerlendirme Testi

1- Aşağıdakilerden hangisi sürücülerin genelde yaptığı riskli davranışlardan değildir?

- A) Alkollü araç kullanmak
- B) Aracı temizlememek
- C) Aşırı hızlı araç kullanmak
- D) Dikkati dağınık araç kullanmak

2- Aşağıdakilerden hangisi dikkat dağınıklığına neden olan davranışlardan değildir?

- A) Cep telefonu kullanmak
- B) Uykusuz araç kullanmak
- C) Yorgun araç kullanmak
- D) Rahat ve uygun kıyafet giymek

3- Öfkeli araç kullanan sürücüler için aşağıdakilerden hangisi tavsiye edilir?

- A) Diğer sürücülerin hatalarını onlara bildirmek
- B) Sakinleştirici ilaç almak
- C) Sabır ve öfke kontrolü eğitimi almak
- D) Gerektiğinde korna çalmak



Co-funded by
the European Union



SAĞIR SÜRÜCÜLER
2024-1-TR01-KA220-ADU-000246729
“Sign Language for Traffic and Driver Trainings”

4- Hangisi deneyimsiz ve dikkatsiz sürücülerden beklenen riskli davranışlardan değildir?

- A) Ani manevralar
- B) Aşırı hız
- C) Araç bakımı
- D) Riskleri öngörememek

5- Alkol ve uyarıcı madde kullanımı aşağıdakilerden hangisine neden olmaz?

- A) Dikkat dağınıklığı
- B) Refleks kaybı
- C) Bilinç kaybı
- D) Soğuk algınlığı

Cevap Anahtarı

1-B | 2-D | 3-C | 4-C | 5-D her soru 20 puan toplam 100 puan



Öz değerlendirme

Lütfen her ifadeyi değerlendirirken 1’den 5’e kadar bir puan verin:

1 = Hiç
katılmıyorum

2 = Katılmıyorum

3 = Kararsızım

4 = Katılıyorum

5 = Tamamen
katılıyorum

Değerlendirme İfadeleri	1	2	3	4	5
1. Riskli sürücü davranışlarını tanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Alkol ve uyarıcı madde kullanmanın zararlarını açıklarım.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Dikkat dağınıklığına neden olan riskli davranışlardan uzak dururum.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Yorgun ve uykusuz araç kullanmanın risklerini tanımlarım.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Aşırı hızın neden olacağı kaza risklerini bilirim.	☐	☐	☐	☐	☐

Puanlama Anahtarı

21 – 25 puan: Bilgi düzeyiniz çok iyi. Trafik kurumları konusunda bilinçlisiniz.

16 – 20 puan: Bilginiz yeterli, ancak bazı alanlarda gelişime açıksınız.

11 – 15 puan: Orta düzey bilgiye sahipsiniz, destekleyici eğitim faydalı olacaktır.

6 – 10 puan: Bilgi düzeyiniz düşük, kapsamlı eğitim önerilir.

0 – 5 puan: Konuya yönelik farkındalık ve bilgi ciddi düzeyde yetersizdir.